

Politiek belangrijkste voor ontwikkeling bio

Er is voldoende landbouwareaal beschikbaar voor bio-energie en de vraag naar biobrandstoffen neemt toe. Het grootste obstakel blijft het maatschappelijke en politieke denkbeeld dat bio-energie het voedsel uit de monden van de wereldbevolking steelt en voedselprijzen tot ongeken- de hoogte opdrijft. „Akkerbouwers kunnen voldoen aan de vraag naar voedsel én bio-energie”, zegt Paul Braks van Rabobank International.

obstakel -energie

Door: Reinout Burgers
Fotografie: Agrio

De angst voor voedseltekorten plaatst bio-energie in een negatief daglicht. Het sentiment overheerst en innovatieve akkerbouwers en bio-pioniers werden wereldwijd bekritiseerd. Nu de graanprijzen echter dalen en de rook is opgetrokken, komen de feiten boven tafel: er is wel degelijk ruimte voor biobrandstoffen. De bio-energie staat aan de vooravond van een nieuwe opleving en wereldwijd wordt een grote groei verwacht. Het geloof onder akkerbouwers is terug, maar de politiek moet nog tot inkeer komen. Eind vorig maand organiseerde Accres in Lelystad een symposium over voedsel versus energie, als opmaat voor een vernieuwde krachtenbundeling van de bio-energie in Nederland. De politiek blijkt het grootste obstakel voor de ontwikkeling van bio-energie. Aike Maarsingh, voorzitter van de Biogas Branche Organisatie (BBO) en spreker op het symposium: „Hoe vaak is in het afgelopen jaar niet geroepen dat het gebruik van voedsel voor energie onverantwoord is zolang er honger is. Ook toporganisaties en topmensen riepen dat het gebruik van voedsel voor energie de oorzaak is van hoge voedselprijzen en de zogeheten voedselcrisis. Zelfs minister Verburg kiest voor de mond in plaats van de motor en vele politici zijn het met haar eens. Iedereen kon op basis van cijfers weten dat 2007 gewoon een slecht oogstjaar was en dat dit een groot effect had op de prijs. Het is onbegrijpelijk dat minister Kramer de doestelling voor bijmenging van biobrandstoffen bijstelt van 5,75 naar 4 procent, terwijl het areaal voor energieproductie in Europa nog geen 0,75 procent is en in Nederland 2 procent.” De politiek moet volgens Maarsingh haar mening en visie veranderen om bio-energie een kans te geven. De tijd dat angst boven feiten regeert, moet voorbij zijn.

Landbouwcapaciteit

De conclusie van het symposium was dat de ruimte voor de productie van bio-energie niet ten koste gaat van de voedselproductie. Maar dan moet er wel een wereldwijde productie-verhoging plaatsvinden en uitbreiding van de

beschikbare en ongebruikte landbouwgronden. De landbouw kan negen miljard mensen voeden en tevens voorzien in 20 tot 25 procent van de brandstofbehoefte.

„De landbouwcapaciteit wereldwijd is enorm”, oordeelt Rabobankman Paul Braks. „In Kazachstan oogst de teler 1 ton graan per hectare. Met eenvoudige technieken kan die opbrengst gemakkelijk verviervoudigen. Rusland gebruikt 80 procent van haar landbouwareaal. Het potentieel is dus zeer groot.”

Vraag

Er zullen wereldwijd geen voedseltekorten zijn door bio-energie, maar de vraag naar graan stijgt wel. In de Agricultural Outlook 2008-2017 zijn voor het eerst de cijfers meegenomen over bio-energie. Uit de analyse blijkt dat de vraag naar bio-energie sterk zal toenemen in de komende jaren. Paul Braks: „De vraag naar graan voor voedsel was in 2005 1,4 miljard ton en dat is in 2015 1,6 miljard ton. Er is ook extra veevoer nodig om 50 miljoen ton extra vlees te produceren. Voor biobrandstoffen verwacht men een groei van meer dan 600 miljoen ton extra. Dat kan grotendeels door Brazilië worden geproduceerd, want rietsuiker is het meest concurrerend. Een half procent van het Braziliaanse landbouwareaal is in gebruik voor biobrandstoffen. In Amerika zal het areaal maïs verdubbelen. Voor biodiesel is ruim 90 miljoen ton oliehoudende gewassen extra nodig; een verdubbeling van het areaal. Bij elkaar is er 1,1 miljard ton aan extra grondstoffen nodig. Dat betekent 140 miljoen hectare meer landbouwgrond of een 30 procent hogere per hectare. En juist op dat laatste aspect ligt de focus.”

Graanprijzen

Bio-energie heeft dus wel degelijk invloed op de prijsvorming, maar niet zo groot als de doemdenkers zeggen. Marc Lando van het Energie Centrum Nederland (ECN) erkent dit ook. „De vraag naar biobrandstoffen drijft de prijs zo'n 10 procent op.” Ondanks de vraag voor biobrandstoffen is de prijs van graan de afgelopen maanden gehalveerd. Paul Braks: „Door een betere oogst, maar ook door de economische crisis. Er is minder

geld beschikbaar en banken zijn minder bereid te financieren. De speculanten hebben bovendien alles verkocht.”

„De valse lucht is uit de graanhandel”, zegt Abab-manager Wil van der Heijden. „Door de angst voor voedseltekorten waren het met name de speculanten die de prijs opdreven. Nu die angst is verdwenen door betere oogsten en hogere voorraden, is de markt voor hen minder interessant. Eigenlijk zijn we weer op een normaal niveau.”

De graanprijzen en olieprijsen groeien door de vraag naar biobrandstoffen steeds meer naar elkaar toe en nu de olieprijs is gezakt, wat ook een direct gevolg heeft voor de kostprijs van akkerbouwers, zakt de graanprijs mee. Die tendens wordt in de toekomst sterker.

Technologie

Op het symposium werd nog een andere conclusie getrokken. Namelijk dat een hogere energieproductie per hectare mogelijk is door betere technieken. Bio-energie staat aan het begin van de ontwikkeling en er zijn nog volop innovaties mogelijk. Op dit moment zijn de producenten van bio-energie afhankelijk van subsidies, maar deze zijn niet toereikend. De SDE-subsidie van 12 cent voor de biovergisting bijvoorbeeld is volgens de bedrijven bij lange na niet voldoende om de vergister rendabel te laten draaien. ECN heeft uitgerekend dat minimaal 17,8 cent nodig is. Juist in de fase waarin de rentabiliteit van toepassingen nog moet groeien, wordt gerekend op een stimulerende rol van de overheid. Maar volgens Maarsingh is de overheid star en de minister van Economische Zaken een stijfkop. Het in de ijskast zetten van het plan van drie boeren in Stads-kanaal om energie te leveren aan een ziekenhuis is de BBO-voorzitter een doorn in het oog. Niemand investeert in een biovergister voor het basistarief van 12 cent. Maarsingh: „De politiek is aan zet. Er ligt gelukkig een conceptadvies bij het ministerie van Economische Zaken en daaruit komt een tarief van 18,7 cent. Het ministerie moet iets doen met dit advies. Er zijn voldoende grondstoffen voor vergisting en er zijn mogelijkheden om bijvoorbeeld boven het quotum geproduceerde bieten en het loof voor vergisting te gebruiken.”

‘De valse
lucht is uit
de graan-
handel’

POTENTIEEL BIO-ENERGIE IS ZEER GROOT

Duitsland staat bekend om haar vooruitstrevendheid op het gebied van bio-energie. De prognose voor de Duitse bio-energiesector geeft een goed inzicht in het geweldige potentieel van bio-energie. De verwachting is dat tot 2030 de bijdrage van bio-energie met een factor 6 tot 8 groeit, tot een waarde van 25 tot 39 miljard euro. 25 tot 37 procent van de energieproductie wordt dan door bio-energie opgewekt. De groei in Europa neemt 5 tot 9 keer toe, afhankelijk van de politieke ondersteuning. Op de lange termijn is de landbouw een belangrijke pijler voor de productie van energie. De cijfers geven aan dat ondanks alle verzet van milieu- en maatschappelijke organisaties bio-energie nog steeds aan een opmars bezig is.

Nederland loopt ver achter, erkent PvdA'er Diederik Samson, die een van de grootste politieke pleitbezorgers is van bio-energie in Nederland. „Biobrandstoffen zijn keihard nodig voor de productie van duurzame energie. Het is onze grootste bijdrage voor alternatieve energie en als de we de handdoek in de ring gooien, komen we er niet.”

Ondanks de feiten en onderzoeken blijven de critici nog steeds terughoudend over het potentieel van energieproducten door de landbouw. Milieudefensie is een van de organisaties die liever geen biobrandstoffen van de eerste generatie ziet. Uit hun onderzoek blijkt dat de productie van biobrandstof in Nederland de komende drie jaar verviervoudigd. In 2011 zijn er, volgens Milieudefensie, in Nederland 29 producenten van biobrandstof, die samen goed zijn voor 5 miljoen ton per jaar. Nu zijn er tien producenten, die samen per jaar 900.000 ton biobrandstof produceren.

Van die 5 miljoen ton komt ruim 3 miljoen voor rekening van de tien installaties die biodiesel uit eetbare oliën maken, voornamelijk koolzaad, soja en palmolie. Milieudefensie vindt het risico voor ontbossing en voedselconcurrentie nog steeds te groot. Om ontbossing en voedselconcurrentie tegen te gaan, pleit Milieudefensie in de Europese Unie ervoor om af te zien van verplichte bijmenging van biobrandstof bij benzine en diesel in 2020.

Niemand investeert in een biovergister voor het basistarief van 12 cent, volgens Aike Maarsingh.